

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงองค์ประกอบของดินแดงบ้านสันจกปก
จังหวัดพะเยา เพื่อพัฒนาคุณภาพเครื่องปั้นดินเผา

ชื่อผู้เขียน

นางอรพิน สมนิตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาการสอนเคมี

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์:

รองศาสตราจารย์	ดร.กาญจนะ	แก้วกำเนต	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์	ดร.ประศักดิ์	ถาวรยุติการต์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.โกศล	สาระเวก	กรรมการ

บทคัดย่อ

ได้ศึกษาดินแดงบ้านสันจกปกเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ ผลการวิเคราะห์ทางเคมีพบว่า มีซิลิกา 62.29 % อลูมินา 18.78 % เหล็กออกไซด์ 6.56 % ไทเทเนียมไดออกไซด์ 0.11 % แคลเซียมออกไซด์ 0.01 % โซเดียมออกไซด์ 0.40 % โปแตสเซียมออกไซด์ 2.45 % และ การสูญเสียเมื่อเผา 8.59 % มีค่าความเป็นกรดเป็นเบส 6.0 - 6.5 ดินดิบดินแดงบ้านสันจกปกที่ผ่านการร่อน 250 เมช จะให้เนื้อดินปั้นที่มีคุณภาพดีและเหมาะสมกับการเป็นดินปั้นเซรามิก โดยสามารถใช้เป็นดินปั้นเดี่ยวหรือนำไปผสมวัตถุดิบอื่นเมื่อเผาที่ 1150 °ซ จะได้เนื้อดินสีน้ำตาลคล้ำ มีค่าการหดตัว 4 % ความพรุนตัว 8.51 % ความแข็งเฉลี่ยก่อนเผา น้อยกว่า 1 กก./ซม² ความแข็งหลังเผา 5 กก./ซม² เนื้อดินปั้นที่ประกอบด้วยดินดิบ 80 % ดินโตนโม่ 20 % เมื่อเผาที่อุณหภูมิ 1150 °ซ จะให้สีแดงอิฐ เป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์บ้านสันจกปก สำหรับดินปั้นที่ประกอบด้วยดินดิบ 30 % ดินคอมพาวนด์ 40 % ดินโรงงานศรีวรรณ 30 % มีลักษณะเด่นคือทนไฟสูงถึง 1280 °ซ ให้เนื้อแกร่งสีน้ำตาลคล้ำและยังสามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์เคลือบได้สวยงามเมื่อเผาที่ 1280 °ซ ด้วยเคลือบใส ในบรรยากาศรีดักชัน ได้เคลือบเป็นสีลาดแต่กรานอย่างสวยงาม ดินปั้นต่างๆเหล่านี้สามารถขึ้นรูปได้ง่ายด้วยการหล่อแบบ

Research Title Improvement of Constituents in Red Clay from
Ban San Jok Pok Changwat Phayao for Quality
Development of the Pottery Products

Author Mrs. Orapin Sommit

M.S. Teaching Chemistry

Examining Committee:

Assoc. Prof. Dr. Kanchana Keowkarnard **Chairman**

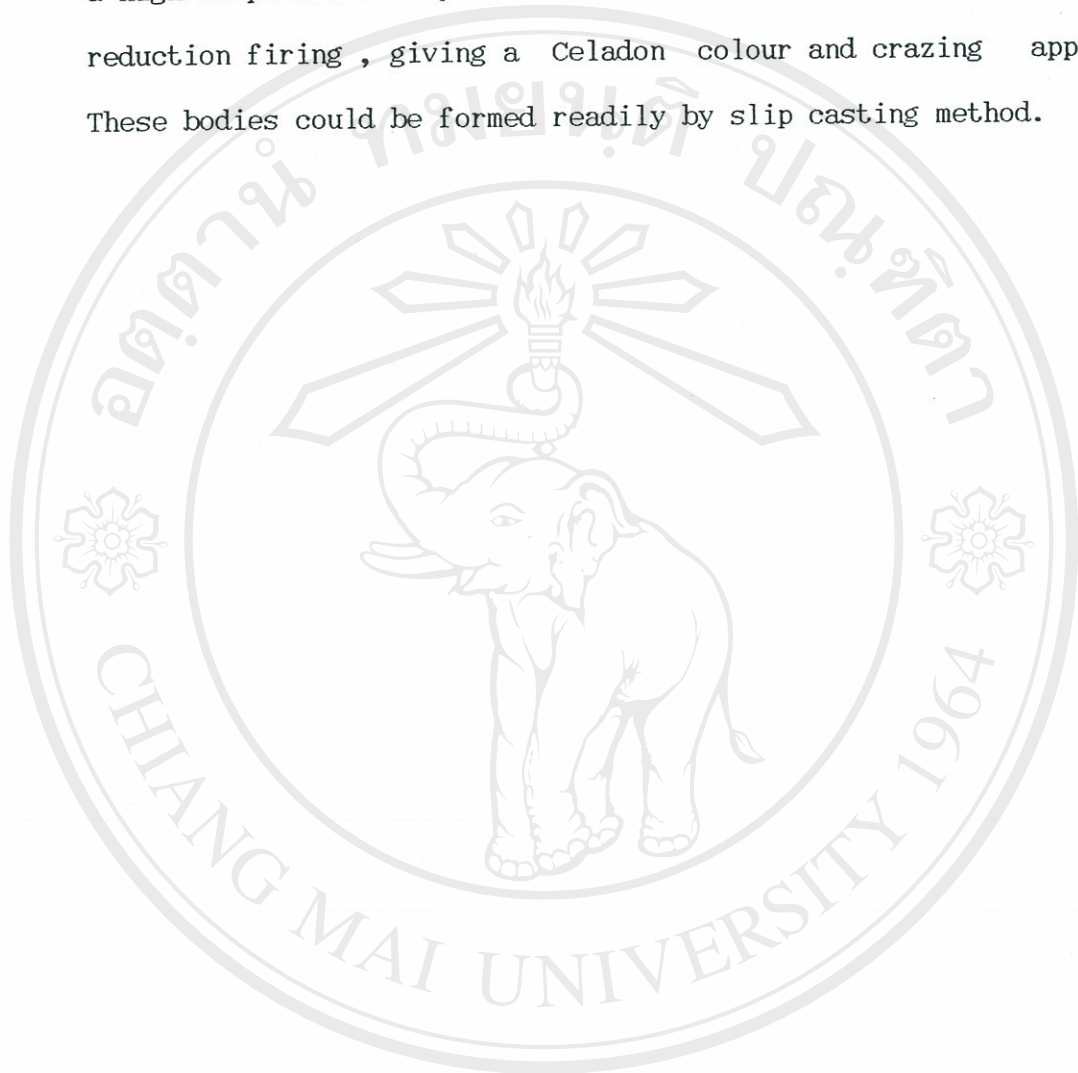
Assoc. Prof. Dr. Prasak Thavornnyutikarn **Member**

Assist. Prof. Dr. Kosol Sarawek **Member**

Abstract

The red clay in Ban San Jok Pok Changwat Phayao has been studied for the quality development of the pottery products. The chemical analysis of the raw clay was 62.29 % SiO_2 , 18.78 % Al_2O_3 , 6.53 % Fe_2O_3 , 0.01 % TiO_2 , 0.43 % MgO , 0.01 % CaO , 0.40 % Na_2O , 2.45 % K_2O and 8.59 % L.O.I. The raw clay was sieved through the wirescreen of 250 mesh in order to obtain the suitable size for forming. Good physical properties when firing at 1150 °C was obtained. These are reddish brown color in the texture appearance, 4 % shrinkage, 8.51 % porosity, dried strength has found less than 1 kg/cm^2 and 5 kg/cm^2 at fired strength. The clay can be used as a single body or mixture with other raw materials for body preparation such as 80 % raw clay, and 20 % dolomite. This mixed clay body gave a unique red brick colour when firing at 1150 °C. Another was 30 % raw clay, 40 %

Compound clay and 30 % Sreewanna clay. This clay body has shown a high temperature body of 1280 °C , and was fitted with basic glaze by reduction firing , giving a Celadon colour and crazing appearance. These bodies could be formed readily by slip casting method.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved